

Co słyhać u Motyli?

W październiku zrealizowaliśmy dwa bloki tematyczne:

„*Idzie jesień przez świat*”

„*Jesień w ogrodzie i w sadzie*”

Jak rozwijać samodzielność dzieci w wieku przedszkolnym?

Samodzielność przedszkolaka, czyli zdolność do podejmowania decyzji oraz radzenia sobie w różnych sytuacjach bez pomocy dorosłego, kształtuje się stopniowo, wraz z rozwojem fizycznym i motorycznym, a jej osiągnięcie stanowi ważny krok w życiu maluchów. Co wpływa na to, że jedne kilkulatki są bardziej samodzielne niż inne? Jakie są etapy rozwoju samodzielności dziecka i co zrobić, by wspierać ten proces? Zobacz, co warto wiedzieć na ten temat!

Czy dziecko w przedszkolu musi być samodzielne?

Pełna samodzielność dziecka w wieku przedszkolnym, szczególnie w jego dolnych granicach, nie jest wymagana, jednak należy dążyć do tego, by maluch nabywał nowe umiejętności z nią związane i doskonalił te już nabyte. Dzieci w wieku 3-4 lat powinny umieć umyć ręce, radzić sobie z zakładaniem ubrań i butów, samodzielnie spożywać posiłki, czy sprzątać zabawki po zabawie. Na tym etapie rozwoju samodzielności dziecka można oczekiwać również, że będzie ono w zrozumiął sposób komunikowało swoje potrzeby, np. chęć skorzystania z toalety.

Jak wspierać samodzielność u przedszkolaka?

Podstawowy podział zakłada, że istnieją dwa rodzaje samodzielności dziecka – samodzielność funkcjonalna i decyzyjna. Mogą być one wspierane na różne sposoby, jednak zawsze należy dbać, by działania te były dostosowane do etapu rozwoju malucha.

- **Dawanie wyboru** – to jeden z najprostszych i zarazem najskuteczniejszych sposobów na wspieranie samodzielności przedszkolaka. Maluch, który może zdecydować, w co się ubrać lub czym się bawić, buduje w sobie poczucie niezależności i uczy się ponoszenia konsekwencji. Jednocześnie umacnia się również jego poczucie własnej wartości. Co jeszcze może pomóc mu w rozwijaniu tego aspektu?
- **Pozwalanie na podejmowanie prób** – rozwijanie samodzielności u przedszkolaków wiąże się także z możliwością zapewnienia mu okazji do nabywania i ćwiczenia określonych umiejętności. Dlatego też warto zachęcać malucha do samodzielnego ubierania się, korzystania z toalety, czy wykonywania innych czynności higienicznych. Istotne jest jednak zachowanie elastyczności – jeśli dziecko potrzebuje pomocy, warto mu jej udzielić, dzięki czemu się nie zniechęci i chętniej podejmie kolejną próbę.
- **Bycie wzorem** – dzieci uczą się przez naśladowanie i nie inaczej jest, jeśli chodzi o rozwijanie samodzielności. U przedszkolaków modelowanie zachowań jest szczególnie istotne, dlatego też warto pokazać dziecku, jak poradzić sobie z określonymi czynnościami, np. poprzez wspólne mycie zębów, czy sprząatanie.

- **Stawianie oczekiwań** – aby wspierać samodzielność przedszkolaka, warto stawiać przed nim możliwe do wykonania zadania związane między innymi z utrzymaniem porządku, czy przygotowaniem się do kolejnego dnia. Takie „obowiązki” nie tylko rozwijają poczucie odpowiedzialności, ale także sprawiają, że w późniejszym okresie dziecko lepiej poradzi sobie z koniecznością spełnienia pewnych oczekiwaniami.

W jakim stopniu dziecko jest samodzielne?

To, jak przedstawia się samodzielność dziecka w wieku przedszkolnym, wynika z wielu czynników, z których jedynie część jest zależna od opiekunów. Wpływ na ten obszar ma na przykład tempo rozwoju motorycznego i poznawczego dziecka, jego wiek, indywidualna gotowość pozwalająca na podejmowanie pewnych działań, a nawet cechy charakteru – jedne maluchy z natury są bardziej ostrożne, inne znów od samego początku wykazują większą ochotę do podejmowania prób i eksperymentowania. Jednak spore znaczenie dla rozwoju samodzielności przedszkolaka ma także ilość okazji do jej ćwiczenia. Trudno nie zauważyć bowiem, że dzieci, które są wyręczane we wszystkich czynnościach, nie będą miały się jak nauczyć funkcjonowania bez opieki dorosłych.

Jak rozwijać samodzielność dzieci?

Na samodzielność dziecka w wieku przedszkolnym mocno oddziałuje środowisko, w którym przebywa ono na co dzień, dlatego też często lepsze rezultaty w tej kwestii osiągają maluchy uczęszczające do placówek. Ograniczona uwaga dorosłych oraz kontakt z zupełnie nowymi sytuacjami sprawia, że kilkulatki muszą nabyć pewne umiejętności, by poradzić sobie w grupie i efektywnie komunikować swoje potrzeby.

Wsparcie tego obszaru jest także możliwe poprzez zabawy rozwijające samodzielność. Mogą one przyjmować różne formy, począwszy od układania puzzli lub klocków, poprzez aktywności odtwórcze (zabawa w sklep, dom i inne), aż po ruch na świeżym powietrzu.

www.przedszkolebajeczka.com

Co 4-latek umieć powinien...

Dziecko czteroletnie znacznie lepiej niż trzyletnie orientuje się w otoczeniu i nie potrzebuje bliskości dorosłych w takim stopniu jak trzylatek, jest bardziej ufne. Nie ma większych problemów z adaptacją do nowych sytuacji, osób, rzeczy czy pomieszczeń. Umie podporządkować się normom, zasadom, zna imiona dzieci w grupie przedszkolnej, jest zaciekawione wybranymi elementami nowego środowiska. Zdobyte umiejętności ruchowe zwiększają jego poczucie niezależności i pomagają w poznawaniu otoczenia. Jest zręczne i energiczne fizycznie, pomysłowe i samodzielne.

Pożądane zachowania dorosłego w tym okresie rozwoju dziecka to: nie wyręczanie dziecka w codziennych czynnościach, konsekwencja podczas przestrzegania przyjętych norm i zasad, opanowanie i cierpliwość w odpowiadaniu na pytania, pomysłowość w projektowaniu czynności o charakterze twórczym, bogactwo wypowiedzi językowych, czujność podczas organizowania zabaw ruchowych, np. w terenie

1. Ogólna sprawność ruchowa

Intensywnie rozwija się u niego wielka motoryka, np. szybko biega, dobrze rzuca piłką i potrafi kopać ją w biegu, podskakuje i tańczy, skacze na jednej nodze, jeździ na rowerze z trzema kółkami, samodzielnie schodzi ze schodów, stawiając naprzemiennie nogi. Nabiera zwinności, staje się wrażliwe na muzykę, lubi tańczyć.

-Słucha, rozumie i reaguje na polecenia nauczycielek w trakcie zabaw ruchowych.

-Ustawia się w parach, kole, rzędzie, gromadce, rozsypce.

-Wspina się na drabinki oraz różne sprzęty.

-Poprawnie wykonuje podskoki, zeskoki, przeskoki.

-Zachowuje równowagę przy chodzie po ławeczce.

-Potrafi samo huśtać się na huśtawce.

-Rzuca piłką.

2. Samodzielność

Czterolatek potrafi samodzielnie ubrać się i rozebrać, posługiwać się widelcem i wybrać produkty na kanapkę, którą chce zjeść; rozumie zależność ubioru od pory roku, znaczenie czynności higienicznych; kontroluje czystość własnego ciała i ubioru; nabywa odporności na niepowodzenia; zaczyna mieć wiarę we własne siły; umie porządkować zabawki na półkach, sprzątać po posiłkach i zajęciach; doraźnie pomaga w pracach domowych, np. w nakrywaniu do stołu, a podczas posiłku opowiada, co zdarzyło się w przedszkolu. Jego działania są już celowe i zaplanowane.

-Dziecko załatwia potrzeby fizjologiczne.

-Prawidłowo posługuje się sztućcami.

-Samodzielnie myje ręce

-Samodzielnie myje zęby

- Potrafi wytrzeć sobie nos
- Podejmuje próby zapinania guzików i zasuwania suwaków.
- Ubiera samodzielnie podstawową garderobę.
- Przekłada ubranie na prawą stronę.
- Okazuje radość i zadowolenie z dobrze spełnionych obowiązków i dyżurów.

3. Dojrzałość społeczna

Jest spragnione towarzystwa rówieśników – rozwija się u niego poczucie członka społeczności rówieśniczej. Czterolatek zna i uświadamia sobie te normy, według których ocenia zachowanie własne i innych, ale nadal reaguje gwałtownie. Podejmuje próby czekania na swoją kolej. Często nie podporządkowuje się zawartym umowom i obowiązującym w grupie zasadom. Lubi przeciwstawiać się poleceniom, które do tej pory wykonywał bez jakichkolwiek oporów, dlatego potrzebne jest w tym okresie określenie przez dorosłego jasnych granic postępowania, stanowczość i konsekwencja. U dziecka czteroletniego obserwuje się chęć podobania się innym. Dlatego chętnie zwraca na siebie uwagę, często domaga się pochwał ze strony dorosłych. Ma wyraźne poczucie „ja”, co wyraża poprzez bunt, upór, rywalizację i władczość. Jest to również przyczyną przejawów fizycznej agresji. Dorosły musi towarzyszyć dziecku w porządkowaniu przez niego świata i powinien dokładnie określić jego obowiązki.

- Łatwo nawiązuje kontakt z rówieśnikami.
- Szuka pomocy nauczycielki w sytuacjach konfliktowych.
- Szybko reaguje na polecenia nauczycielki.
- Przewodzi zabawie.
- Przestrzega zawartych umów, choć zdarza się „łamać” ustalone zasady
- Posługuje się zwrotami grzecznościowymi: proszę, dziękuję, przepraszam.

4. Sprawność manualna

U dziecka czteroletniego pojawiają się również ruchy narzędziowe – prakse i dlatego zaczyna ono dużo rysować, malować, lepić, często sięga po nożyczki, ponieważ sama czynność przecinania jest dla niego atrakcyjna. Konstruuje z różnego rodzaju klocków. U czterolatka wyraźnie ujawniają się potrzeby tworzenia i wyrażania siebie, dlatego należy mu dostarczyć bogatego materiału do zabaw konstrukcyjnych, do malowania, wycinania, wydzierania, układania, rysowania, modelowania, eksperymentowania kolorami .

- Podejmuje próby wypełniania konturów przedmiotów na dużych obrazkach
- Podejmuje próby cięcia papieru nożyczkami
- Rysuje prosty dom

5. Rozwój mowy i myślenia

Czterolatek zna ok. 1500 słów, mówi w miarę płynnie i zadaje wiele pytań typu: „kiedy?”, „dlaczego?”. Buduje zdania złożone, wzrasta jego zasób słownictwa. Używa większej liczby rzeczowników określających nazwy zawodów, pojazdów, miast, ulic i przyimków określających

wielkość i położenie przedmiotów w przestrzeni. Dziecko czteroletnie dzieli wyrazy na sylaby, tworzy rymowanki,

- Prawidłowo wymawia wyrazy.
- Sprawne językowo, śmiało inicjuje dialog z rówieśnikami i dorosłymi.
- Potrafi uważnie słuchać opowiadań.
- Potrafi przewidzieć dalszą część opowiadania.
- Nazywa i wyróżnia z ilustracji znane przedmioty, osoby, zwierzęta, wykonywane czynności.
- Rozwiązuje proste zagadki o znanych przedmiotach, roślinach i zwierzętach.
- Potrafi ułożyć w kolejności obrazki historyjki składającej się minimum z 2 części.
- Składa obrazki pocięte na 3-6 części.
- Odtwarza wiersze i piosenki.

6. Czynności poznawcze

W tym wieku wzrasta ciekawość poznawcza dziecka, dlatego zadaje ono coraz więcej pytań i domaga się udzielania konkretnych odpowiedzi. Interesuje się książeczkami, tworzy długie historyjki na bazie treści poznanych utworów literackich oraz będących wytworem jego fantazji.

- Zna własne imię i nazwisko.
- Zna nazwę miasta, w którym mieszka
- Wyodrębnia i nazywa części ciała człowieka.
- Rozpoznaje zmiany zachodzące w przyrodzie i wiąże je z aktualną porą roku.
- Określa podstawowe zjawiska atmosferyczne i wiąże je z aktualną porą roku.
- Pamięta zbiór przedmiotów np. czterech i zauważa, którego brakuje
- Wyróżnia części roślin– łodyga, liście, kwiat, owoc, korzeń
- Rozróżnia wszystkie kolory

7. Obszar edukacji matematycznej

- Posługuje się określeniami odnoszącymi się do kierunków w przestrzeni
- Posługuje się określeniami odnoszącymi się do położenia przedmiotów w przestrzeni
- Dokonuje globalnej oceny ilościowej, stosując określenia: mniej, więcej, tyle samo .
- Stosuje określenia: cięższy, lżejszy, waży tyle samo.
- Porównuje liczebność zbiorów łącząc w pary, posługuje się określeniem para.
- Nazywa podstawowe figury geometryczne: koło, kwadrat, trójkąt.
- Klasyfikuje przedmioty wg jednej lub więcej cech (przeznaczenia, wielkości, koloru).
- Posługuje się liczebnikami 1-4.
- Posługuje się określeniami: pusty, pełny

